

виховний потенціал і можуть виховувати патріотичні почуття, окрім традиційного набуття знань, умінь і навичок.

Не забуваємо, що інформаційна війна така ж небезпечна, як і будь-яка інша. Сьогодні українська освіта має воювати на передовій за національну свідомість та ідентичність так само жорстко і точно, як ЗСУ. Дієвий патріотизм медіаграмотної особистості виробляє імунітет учнів проти вірусу інформаційної агресії, виступає потужним психологічним ресурсом у збагаченні патріотичними почуттями та формуванні світогляду, є дієвим інструментом подолання негативних впливів ворожої пропаганди та маніпуляційної свідомості.

#### Список використаних джерел

1. Конституція України. ULR: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/print>.
2. Концепція Нової української школи. ULR: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
3. Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 № 527 (Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки від 23.06.2022 № 586) «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641». ULR: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/62a/042/1e2/62a0421e24258666156501.pdf>.
4. Прокоф'єва Д.М. Інформаційна війна та інформаційна злочинність. ULR: <http://www.crime-research.iatp.org.ua/library/Prokop.htm>.
5. Стельмашов А. З.М.І.: засоби маніпулювання інформацією. ULR: <https://ms.detector.media/manipulyatsii/post/10579/2011-01-15-zmi-zasoby-manipulyuvannya-informatsiyeu/>.
6. Указ Президента України від 18.05.2019 № 286/2019 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання». ULR: <https://www.president.gov.ua/documents/2862019-27025>.
7. Reynolds Sally. Teachers and why they are important when it comes to Media Literacy. 21st December, 2021. Media & Learning Association. ULR: <https://media-and-learning.eu/type/featured-articles/teachers-and-why-they-are-important-when-it-comes-to-media-literacy/>.

## ВІРТУАЛЬНА СКЛАДОВА БІБЛІОТЕЧНОГО ПРОСТОРУ ЯК СУЧАСНА ПЛАТФОРМА ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНІХ ПОТРЕБ ЗАКЛАДУ

*Надія ДЯЧЕНКО,*

*методист науково-методичної лабораторії виховної роботи, фізичної культури та безпечного освітнього середовища комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського»*

Сучасне інформаційне суспільство формує новий тип особистості – користувача з високим рівнем інформаційної культури, комунікативності, здатного сприймати та оцінювати великі обсяги інформації для власних потреб. Насамперед це пов'язано зі стрімким зростанням потоку інформації і, звідси, з розвитком інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій [3].

Нова українська школа передбачає широке застосування інформаційно-комунікаційних технологій кожним учителем та бібліотекарем у власній професійній діяльності, зокрема вчителем – у вибудові освітнього процесу, а бібліотекарем – у його інформаційно-ресурсному забезпеченні.

Сучасний освітній процес та компетентнісний підхід у навчанні неможливі без залучення широкого кола інформаційних джерел, що не обмежується підручниками та посібниками, а потребують його повноцінного забезпечення ще й електронними освітніми ресурсами. Саме бібліотеки сучасного освітнього закладу мають забезпечувати право і можливості кожного користувача на «доступ до публічних освітніх, наукових та інформаційних ресурсів, у тому числі в мережі Інтернет, електронних підручників та інших мультимедійних навчальних ресурсів», – як наголошується в Законі України «Про освіту» [4].

На сьогодні актуальним є підвищення ролі бібліотеки закладу загальної середньої освіти як центру підтримки освітнього процесу, що потребує перегляду її функціональної сфери та приведення у відповідність до потреб закладу.

Забезпечення реалізації оновленого функціоналу бібліотеки потребує розширення її віртуального бібліотечно-інформаційного простору та його інтеграції в інформаційно-освітній простір закладу загальної середньої освіти. Відповідний аспект діяльності вимагає нових підходів та надає суттєві переваги, зокрема щодо комунікації бібліотеки з користувачами, розширення інформаційно-ресурсного фонду та можливість ефективного представлення електронних ресурсів і послуг, якісного дистанційного обслуговування та реалізується засобами інформаційно-комунікаційних технологій, цифрових технологій та інструментів.

Упровадження в практику роботи бібліотеки інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій розширює її можливості у формуванні основних сервісів для дистанційного обслуговування віддаленого користувача, що сприяє її трансформації в інформаційно-ресурсний центр, здатний задовольнити потреби всіх учасників освітнього процесу.

Зазначимо, що на сьогодні життєздатність та затребуваність бібліотеки сучасного закладу загальної середньої освіти, потребує комплексного підходу і виявляється, зокрема, у таких напрямках:

- створення ефективного бібліотечно-інформаційного ресурсу, основою якого є електронна (цифрова) складова, та використання активних форм та інновацій його поширення;
- налагодження каналів передачі користувачам актуальної інформації через забезпечення доступу до ресурсів бібліотеки, які системно збагачуються та розширюються відповідно до запитів;
- розбудова віртуальної складової бібліотечно-інформаційного простору;
- представлення бібліотеки в глобальній мережі різними форматами та їх реклама [5].

Зауважимо, що інтернет надає унікальні можливості для освіти й розвитку. А для бібліотек він має особливе значення, оскільки вміщує не тільки величезний невичерпний масив освітньої інформації, а й виступає як засіб для її пошуку, опрацювання й представлення користувачу. Він слугує інструментом для розширення інформаційного простору та якісних дистанційних сервісів, а також

є одним із вирішальних чинників забезпечення інформаційних, освітніх, інтелектуальних, читацьких потреб користувачів.

Бібліотеки сьогодні активно створюють власні інформаційні продукти, формують інформаційний контент, послуговуючись, перш за все, потребами учасників освітнього процесу та виступаючи в ролі посередника між інформаційними ресурсами та користувачем. Для донесення інформації використовують різноманітні канали комунікації з користувачами, зокрема, власні сайти, блоги чи сторінки вебсайтів закладів освіти, а також соціальні мережі, віртуальні групи чи класи, онлайн-платформи, відеоканали, фотогалереї тощо.

Присутність бібліотек у всесвітній мережі – вимога часу, а також можливість спілкування з віддаленими користувачами, використовуючи різні сучасні цифрові технології та онлайн-інструменти.

Значним поштовхом для розширення віртуального бібліотечно-інформаційного та освітнього простору бібліотек став період пандемії, а пізніше повномасштабне вторгнення російських військ на територію України, коли заклади освіти вимушено перейшли на дистанційну форму навчання. Відповідно й бібліотеки закладів освіти перейшли на дистанційний формат, який був орієнтований на обслуговування віртуального користувача.

Діяльність бібліотек у вищезазначених напрямках потребували від їх працівників розвитку професійної компетентності, навичок володіння інформаційно-комунікаційними і цифровими технологіями й інструментами для створення власних електронних продуктів та ефективного використання ресурсів зі всесвітньої мережі для задоволення потреб користувачів.

Значним стимулом та платформою для професійного зростання й опанування сучасними інформаційними технологіями й цифровими інструментами для бібліотечних працівників слугували їх активне навчання, організоване на базі комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», а саме: за програмами підвищення кваліфікації з напряму розвитку загальних та професійних компетентностей, під час інтернет-семінарів, практикумів, майстер-класів, тренінгів (офлайн до пандемії, онлайн – під час карантину та воєнного стану), а також дистанційних семінарів-практикумів і тренінгів. Серед них, лише за останній період було проведено: інтернет-семінар «Розширення читацької аудиторії засобами вебресурсів в умовах нового змісту освіти» (2019 р.), майстер-клас «Аспекти розширення інформаційного простору бібліотеки та її користувачів» (2021 р.), практикуми «Шкільний бібліотечно-інформаційний центр закладу освіти: нові можливості, перспективи розвитку» (2020 р.), «Бібліотек@ – територія креативних ідей та інновацій» (2022 р) та «Національно-патріотична складова в системі роботи бібліотеки закладу освіти» (2023 р.), тренінг «Цифрові технології в системі роботи бібліотеки закладу освіти» (2023 р.); дистанційні семінари-практикуми «Сучасні підходи до створення нової моделі бібліотеки – інформаційно-ресурсного центру закладу загальної середньої освіти» й «Інновації в системі роботи бібліотеки закладу

освіти» (2020-2022 рр.) та тренінг «Цифрові інструменти оновлення бібліотечного процесу» (2023 р.).

У рамках різних форм підвищення кваліфікації здобувачі освіти отримували знання й розуміння з різних питань, зокрема: щодо особливостей системного й компетентного підходів до моделювання оновленого бібліотечного процесу і його окремих напрямів, спроможного (в межах своїх компетенцій) забезпечувати зростаючі інформаційні потреби освітнього процесу сучасного закладу загальної середньої освіти в очному та дистанційному форматах, та шляхів розширення віртуального бібліотечного простору для задоволення інформаційних потреб віддаленого користувача. Відпрацьовувалися навички використання інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій та інтернет-сервісів для створення й розширення ефективних бібліотечно-інформаційних ресурсів, серед яких: бібліографічні й веббіографічні посібники, інтерактивні цифрові освітні продукти тощо. Особлива увага приділялася питанням представництва бібліотек у віртуальному просторі через блоги чи сайти, створення й наповнення їх контенту та його популяризації серед користувачів через віртуальні групи, онлайн-класи тощо. Обговорювалися і питання особливості діяльності бібліотек в умовах воєнного стану та їх завдань щодо захисту інформаційного простору, що включає підготовку й розміщення на блогах, сайтах бібліотек та закладів освіти інформаційно-просвітницьких матеріалів і корисних ресурсів стосовно протидії фейкам та безпечної поведінки під час загроз, в інтернеті, соціальних мережах.

Варто зазначити, що різнопланові форми навчання ставали своєрідним майданчиком для обговорення та представлення власного досвіду з реалізації різних аспектів діяльності бібліотекарів, зокрема щодо ведення блогів і сайтів, створення електронних освітніх ресурсів та їх популяризації, особливостей дистанційного забезпечення освітнього процесу. А ще – слугували поширенню креативних бібліотечних ідей, стимулювали процес самооцінки кожним здобувачем освіти власної професійної практики.

Вартий уваги й досвід організації навчально-консультативного формату в рамках методичного серфінгу, започаткованого в інституті цьогоріч, який проводиться у формі вебінарів. Тематика вебінарів відповідає запитам бібліотекарів. Створено сайт – онлайн-платформа для вебінарів (<https://sites.google.com/view/vebinaru/>), де щомісячно до кожної нової теми публікуються матеріали, відео та поради щодо використання певних цифрових інструментів, а також приклади бібліотечних ресурсів відповідної тематики, які доступні здобувачам освіти у будь-який час. У ході вебінарів на платформі Google Meet проходить спілкування та обговорення обраної учасниками теми. У подальшому всі охочі можуть у вільний час переглядати та копіювати матеріали і ресурси.

Склалася вже певна активна група учасників вебінарів. Цікаво, що до вебінарів підключаються й бібліотекарі з інших областей, зокрема Миколаївської, Вінницької, Херсонської та ін.

Доречно зазначити, що бібліотеку варто сприймати не лише як інформаційно-ресурсну складову забезпечення освітнього процесу закладу

загальної середньої освіти. Бібліотеки освітянської галузі значною мірою дотичні до реалізації завдань навчання, виховання та розвитку особистості кожного учня. Вони важливі для розвитку інформаційної та мовної культури особистості, патріотичного, правового та екологічного виховання, формування стійкого інтересу до вивчення та розуміння національної історії та культури. Бібліотеки сприяють розбудові читаючої, мислячої та освіченої нації, спроможної практично втілювати набуті знання і досвід у розбудову незалежної України [6].

Зокрема, серед пріоритетних напрямів діяльності бібліотек закладів загальної середньої освіти – інформаційно-ресурсне забезпечення національно-патріотичного виховання учнів у закладах освіти через активні бібліотечні форми, а також створення відповідного контенту з власних чи інтернет-ресурсів, діючих рубрик на блогах, сайтах бібліотек, що популяризують:

- українську історію, боротьбу українського народу за незалежність засобами книг, фільмів, мистецьких творів;
- видатних особистостей, які очолювали боротьбу за нашу свободу і незалежність на різних її етапах, прославляли нашу країну в царині науки й техніки, культури і мистецтва;
- досягнення українського народу, його інтелектуальні й духовні надбання, культурну спадщину України;
- творчість українських письменників, художників тощо.

Вище означені напрями діяльності бібліотек були предметом обговорення під час практикуму «Національно-патріотична складова діяльності бібліотеки закладу освіти» (2023 р.), де значну увагу приділялося можливостям та перспективам реалізації пріоритетних завдань національно-патріотичного виховання школярів у рамках бібліотечної діяльності та їх інтеграції в освітній процес закладу, а також досвіду використання сучасних інформаційних технологій, цифрових інструментів і бібліотечних інновацій у розширенні інформаційно-ресурсного контенту патріотичного спрямування з представленням його на сторінках блогів, сайтів бібліотек, популяризації через онлайн-групи, віртуальні спільноти, створення каналів у YouTube тощо.

Варто зазначити, що для організації практикуму в онлайн форматі було створено сайт (перехід за покликанням: <https://sites.google.com/view/praktikum-22-03-23/>), де представлено відео та презентаційні матеріали, додаткові ресурси з теми, а спілкування й обговорення, що проходило на платформі Google Meet, сприяло активізації аудиторії, обміну інноваційними ідеями та власним досвідом реалізації відповідного напрямку. Така форма дистанційного навчання для здобувачів освіти слугувала певною мірою й закріпленням навичок роботи з віддаленим користувачем та інноваційних прийомів, сучасних цікавих форм популяризації тематичних ресурсів. Сайт – це ще й можливість у подальшому використовувати матеріали практикуму в зручний для бібліотекарів час.

Наведемо деякі виступи і теми бібліотекарів, які стали предметом обговорення в рамках практикуму.

Основні ідеї щодо реалізації цього напрямку, а саме «Національно-патріотичне виховання учнівської молоді: сучасний аспект» розкрив кандидат

історичних наук Митрофаненко Ю.С. та доповнили матеріали кандидата педагогічних наук Федорової Ю.В. «Сутність патріотизму в контексті ціннісних орієнтирів Нової української школи» (КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського»).

Визначилися з пріоритетами в діяльності бібліотек щодо реалізації державної політики в сфері національно-патріотичного виховання учнів.

Важливим акцентом у реалізації відповідного напрямку діяльності є мотивація учнів до активної співучасті у підготовці й проведенні бібліотечних справ, проєктів, створення та поширення електронних ресурсів тощо.

Зокрема, Пудова Н.А. (*Бобринецький ліцей № 2*) презентувала цікаві ініціативи щодо формування патріотичних почуттів засобами проєктної діяльності та залучення учнів до проєктів, спільним результатом яких було створення виставок-інсталяції для різних вікових категорій школярів. Бебих Н.А. (*Капітанівський ліцей*) представила бібліотечні родзинки як результат спільних з учнями досліджень творчості письменників-земляків.

Значну увагу було приділено питанню розширення україномовного простору в закладі освіти, який розкрила Ружанська Т.В. (*Поміччанський ліцей № 3 «Гармонія»*) як компетентнісний підхід до реалізації відповідного напрямку бібліотечної діяльності. Було також презентовано власні інформаційні ресурси, серед яких: сайт «Виховуємо громадянина-патріота України», де представлено інформаційно-методичні матеріали патріотичного спрямування, та сторінку бібліотечного блогу «Наша мова – українська!», що включає відеоматеріали, підбірку «Пісні нашої Перемоги» та україномовних теле- та YouTube-каналів, зібрано освітні сервіси та канали, мультфільми українською та ін.

Полтавець С.В. (*Компаніївський ліцей*) доповнила і розширила досвід колег щодо можливостей бібліотеки у створенні та популяризації інформаційно-ресурсного фонду патріотичного спрямування засобами цифрових технологій та інтернет-сервісів. Свої ідеї й різнопланові форми роботи з читачами бібліотекар систематизувала й представила на онлайн-дошці Padlet «Формування читача-патріота засобами книги і читання».

Актуальний і важливий аспект національно-патріотичного виховання розкрила Маслій Т.Ю. (*Благовіщенський академічний ліцей «Лідер»*) через організацію віртуальних виставок-подорожей Україною. Онлайн-ресурси, презентовані на блозі бібліотеки, розкривають культурну й духовну спадщину нашої держави, акцентуючи увагу користувачів на історичних пам'ятках, містах і природних заповідниках як культурних й історичних цінностях нашого народу та їх вигляду до повномасштабного вторгнення російських окупантів. У ході онлайн-подорожі учні фіксують злочини окупантів щодо знищення чи пошкодження нашого всенародного надбання. Такі формати спілкування з дітьми в ході віртуальної подорожі допомагають їм осягнути масштаби втрат України і формують тверде переконання в нашій перемозі та подальшій відбудові й відродженні українських міст, природних та рукотворних багатств, усіх матеріальних і духовних пам'яток українського народу. А ще сприяють формуванню активної громадянської позиції.

По завершенню перегляду й обговоренню виступів-презентацій та представлених на сайті практикуму ресурсів, здобувачі освіти мали змогу презентувати на дошці спільного доступу Padlet власні творчі ідеї та віртуальні ресурси національно-патріотичного спрямування (віртуальні виставки, проекти, електронні бібліографічні посібники, цикли патріотичних онлайн-ігор тощо).

Зважаючи на історичний досвід та інформаційну політику нашої держави, спрямовану на захист українського мовного середовища, особливо важлива підтримка і розвиток читання українською мовою на всій території України. Значну роль в реалізації цього напрямку відіграють бібліотеки як один із базових елементів суспільного розвитку і таких його складових, як культура, наука і освіта, наголошується в Стратегії розвитку читання на період до 2032 року «Читання як важлива життєва стратегія» [7].

Професійні та креативні бібліотекарі області приділяють значну увагу питанню розширення позитивного читацького україномовного середовища, розуміючи, що українська література в роки війни відіграє особливу історичну та національну роль.

Використовуючи інформаційно-комунікаційні й цифрові технології та інструменти, працівники бібліотек широко популяризують історичні та сучасні україномовні книги для дітей та юнацтва, які розкривають сторінки боротьби за свободу і незалежність української нації впродовж віків та в наші дні, традиції українського народу, надбання та збереження культурної спадщини. Створюються тематичні сторінки блогів, готуються віртуальні виставки, інтерактивні плакати, постери, що популяризують нові цікаві твори українських авторів для різних категорій читачів. Презентуючи нові твори, бібліотекарі залучають читачів до їх обговорення, а також до обміну думками щодо сучасних літературних процесів, що є важливим сегментом культурної комунікації в рамках бібліотечного простору, і спрямований на «формування звички і потреби в читанні», в результаті реалізації якого люди і спільноти обиратимуть читання як свідому та регулярну практику для дозвілля, навчання та розвитку» [7].

Останні роки оновлення бібліотечних фондів актуальною літературою є проблемним, а у воєнний час – неможливим. Тож бібліотекарі знаходять вихід, а саме: розширяють фонд дитячої україномовної книги електронними їх версіями, доступними в інтернеті, надають списки електронних бібліотек, сайтів видавництва, популяризуючи їх через віртуальні виставки, інтерактивні плакати, постери, які презентують на власних блогах чи сайтах, поширюють в онлайн-групах чи класах. Важливо, що такі ресурси дозволяють читати книги онлайн або завантажувати на свій мобільний пристрій через QR-коди. А для більшої мотивації до читання та зацікавлення учнів творами креативні бібліотекарі доповнюють онлайн-продукти цікавими ілюстраціями чи фрагментами текстів, додають покликання на аудіокниги, відео чи фільми, а для молодших читачів ще й створюють онлайн-ігри, пов'язані зі змістом книжок чи творчістю авторів.

Цікавою є практика залучення учнів до популяризації літератури та читання через створення віртуальних презентацій творчості письменників та їх творів або книг-ювілярів як індивідуально, так і в творчих групах. Для цього бібліотекарі використовують платформу онлайн-додатки Google, онлайн-дошки

спільного доступу, постери тощо. Створені учнями ресурси розміщуються на блогах чи сайтах бібліотек, популяризуються у віртуальних групах чи спільнотах, слугують значним стимулом для підвищення читацької активності серед однолітків. А, головне, розширяється електронний освітній ресурс віртуального бібліотечного простору, забезпечується його доступність та затребуваність користувачами бібліотеки.

Виходячи з вище зазначеного, діяльність бібліотеки сучасного закладу освіти у створенні та розширенні віртуального бібліотечно-інформаційного простору як платформи для задоволення інформаційних потреб освітнього процесу закладу загальної середньої освіти простору та його основи – електронного освітнього ресурсу є надзвичайно багатовекторною і різноплановою, що включає:

- збагачення бібліотечних фондів цифровими (електронними) інформаційними ресурсами;
- розширення спектра якісних бібліотечних послуг на основі інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій та надання їх користувачам різними формами і засобами;
- створення ефективного і комфортного сервісу для пошуку інформації;
- сприяння формуванню компетентностей користувачів для роботи з інформацією на різних носіях та щодо безпечної поведінки в інформаційному просторі;
- задоволення права кожного на доступ до інформації і знань;
- розвиток позитивного читацького середовища, виховання шанобливого ставлення до книги та мотивація до читання;
- виховання національної ідентичності та патріотичних почуттів учнів, на героїчних сторінках минулого і сьогодення;
- висвітлення надзвичайних та актуальних подій у суспільному й культурному житті України, закладу, громади в мирний час та години воєнного лихоліття [1].

Проте варто зауважити, що створення віртуальної бібліотечно-інформаційного простору, спроможного задовольнити інформаційні потреби освітнього процесу закладу загальної середньої освіти, передбачає:

- технічне та комунікаційне оснащення бібліотек;
- системне підвищення професійної компетентності працівників бібліотек;
- володіння працівниками бібліотек інформаційно-комунікаційними, цифровими технологіями та інструментами для створення та просування електронних освітніх ресурсів через власні блоги чи сайти;
- розширення спектра бібліотечних послуг на основі інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій [5].

Сучасна бібліотека закладу загальної середньої освіти має задовольняти потреби кожного користувача як безпосередньо в бібліотеці, так і дистанційно.

Тож бібліотекарям, працюючи над розширенням віртуального простору бібліотеки, важливо зосередити увагу на створенні власного вебресурсу (блогу чи сайту), головна мета якого – надання доступу віддаленим користувачам, перш



за все, до власних електронних ресурсів бібліотеки, а також допомога в орієнтуванні в інтернет-мережі, запропонувавши їм посилання на безпечні та корисні ресурси, онлайніві освітні платформи, електронні бібліотеки, цікаві сайти і портали тощо. При цьому важливо пам'ятати, що ефективність і затребуваність створеного вебресурсу визначається відповідністю його контенту потребам освітнього процесу, запитам користувачів, а також зручною навігацією та можливістю за гіперпосиланнями швидко відшукали потрібну інформацію, книгу чи ресурс. Крім того, інформативний і цікавий вебресурс впливає на рівень залучення до бібліотеки нових читачів, налагодженню комунікації з віддаленими користувачами, а також сприяє розширенню віртуального бібліотечно-інформаційного простору, здатного задовольнити потреби освітнього процесу закладу загальної середньої освіти [2].

Отже, для створення ефективного віртуального бібліотечного простору як платформи для забезпечення зростаючих інформаційних потреб освітнього процесу сучасного закладу загальної середньої освіти, бібліотеки мають системно працювати над розширенням і збагаченням інформаційного фонду електронними освітніми ресурсами, створюючи власні інформаційні продукти та систематизуючи й групуєчи ресурси з інтернету в тематичні сторінки чи вебліографічні посібники, і надавати користувачам доступ до них через власні вебресурси (блоги, сайти), віртуальні групи і класи. Важливо, щоб віддалений користувач мав змогу завантажувати потрібні ресурси на свій мобільний пристрій у зручний для нього час.

Для успішної реалізації вище означених завдань працівникам бібліотек варто зосередити увагу на системній роботі над розвитком власної професійної компетентності, опановуванні інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій та інструментів, вивчати запити і потреби всіх учасників освітнього процесу у співпраці з педагогами, активно використовувати можливості всесвітньої мережі у повсякденній практиці для створення та просування власних електронних освітніх продуктів, що підвищить їх затребуваність, шукати інноваційні шляхи надання бібліотечних послуг та якісного дистанційного обслуговування.

Успішна діяльність бібліотекарів сприятиме підвищенню ролі бібліотеки в аспекті інформаційного забезпечення освітнього процесу та житті закладу, слугуватиме залученню до співпраці нових активних користувачів і підвищуватиме затребуваність її ресурсів, а також сприятиме іміджу бібліотеки як інформаційно-ресурсного центру закладу загальної середньої освіти в громаді.

#### **Список використаних джерел**

1. Дяченко Н.І. Науково-методичне забезпечення сучасної бібліотеки. *Розвиток професійної компетентності педагогічних працівників в умовах неперервної освіти: Науково-методичний вісник № 57*. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2021. С 398-405. URL: <http://koippo.kr.ua/mv/naukovo-metodychnyj-visnyk-53.html> (дата звернення 03.05.2023).

2. Жалко Т.Й., Лящук Н.В. Віртуальний бібліотечний простір як середовище соціокультурної комунікації (на прикладі бібліотек м. Луцька). URL: <http://journals.uran.ua/bdi/article/view/175849> (дата звернення 10.05.2023).

3. Кулик Є.В. Віртуальний простір бібліотеки як середовище освіти та самоосвіти юнацтва. *Міжнародна наукова конференція «Бібліотека. Наука. Комунікація»*. URL: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/529> (дата звернення 15.04.2023).

4. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. Дата оновлення: 09.08.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення 13.05.2023).

5. Створення сучасного інформаційно-освітнього простору шкільної бібліотеки: метод. рек. / [авт.: І. І. Хемчян, А. І. Рубан, О. Л. Гончаренко] ; НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. Київ : [Б. в.], 2021. 56 с. (Серія “На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек”; вип. 24). URL: [http://dnrb.gov.ua/wp-content/uploads/2021/12/Modern\\_library\\_space.pdf](http://dnrb.gov.ua/wp-content/uploads/2021/12/Modern_library_space.pdf) (дата звернення 03.05.2023).

6. Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України», схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 219-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80#Text> (дата звернення 05.05.2023).

7. Стратегія розвитку читання на період до 2032 року «Читання як важлива життєва стратегія», схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3.03.2023 р. № 190-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/190-2023-%D1%80#Text> (дата звернення 05.05.2023).

## **ФОРМУВАННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НАЦІОНАЛЬНИХ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ**

*Ольга ЗАБОЛОТНЯ,*

*методист обласного навчально-методичного центру психологічної служби системи освіти комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського»*

Враховуючи нові суспільно-політичні реалії, які виникли у період війни, яку російська федерація веде проти України, усе більшої актуальності набуває національно-патріотичне виховання дітей та молоді – формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей, відданості загальнодержавній справі зміцнення країни, активної громадянської позиції тощо [2].

**Світогляд Європейського Союзу ґрунтується на шести основних цінностях, які є близькими та зрозумілими кожному українцю. Саме вони об'єднують нас з європейцями більше, ніж закони чи міждержавні угоди. Це – повага до людської гідності, свобода, демократія, рівність, верховенство права та повага до прав людини, включно з правами меншин [2].**

В Україні здійснення освіти на основі цінностей не є чимось принципово новим. Місія будь-якого закладу освіти полягає у здійсненні ціннісного орієнтування молодого покоління, а все інше – лише інструментарій для того, щоб допомогти кожному здобувачу освіти бути якомога кращим [3].

Концептуальні засади Нової української школи наголошують, що ефективною відповіддю на виклики сучасності мають стати освіта та виховання, що базуються на загальнолюдських цінностях, сформованості критичного, креативного мислення, соціально значущій мотивації життєдіяльності, тому що українське суспільство, як ніколи, потребує громадян, творчих, здатних на духовне, моральне й соціально-культурне самотворення, на служіння державі та